

Vastaus kirjalliseen kysymykseen menettelystä koronajäljitysovelluksen hankinnassa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Kaisa Juuson /ps ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 384/2020 vp:

Miten sosiaali- ja terveysministeriö on päätynt koronajäljitysovellushankkeen kustannusarviossa esitettyihin summiin ja onko kustannuksista pyydetty arviota useammalta kuin yhdeltä taholta,

millaisiin työmääräarvioihin hankkeen eri osa-alueiden kustannukset perustuvat, miten näihin työmääräarvioihin on päädytty ja onko niistä pyydetty arviota useammalta kuin yhdeltä taholta,

onko hankinnassa ajateltu hyödyntää muiden maiden jo tekemää työtä ja toteuttaa Suomessa käyttöön otettava sovellus näiden avoimen lähdekoodin hankkeiden pohjalta,

onko hankinnassa tutkittu vaihtoehtoa, jossa hankitaan jonkin muun EU-maan jo tuottama sovellus sellaisenaan ja lokalisoidaan se Suomeen, sekä tämän vaihtoehdon kustannuksia ja toteutusaikaa,

onko hankinnassa tutkittu hankintayhteistyötä muiden EU-maiden kanssa sekä tämän vaihtoehdon kustannuksia ja toteutusaikaa,

onko hankinnassa selvitetty sovelluksen yhteensopivuutta muissa EU-maissa käytössä olevien sovellusten kanssa, jotta muiden EU-maiden kansalaisten liikkuminen Suomessa tai Suomen kansalaisten liikkuminen muissa EU-maissa voidaan huomioida,

onko hankinta tarkoitus kilpailuttaa hankintalain, hankintadirektiivin ja käytösopimusdirektiivin vaatimukset huomioiden,

onko hankinnassa varmistettu, että hankekonsultti tai toteuttaja eivät pyri paisuttamaan hanketta ja sen kustannuksia, jakamalla konsultointi ja vaatimusmäärittely taholle, joka toimii itsenäisesti, eikä tämä taho tai mikään sen intressitaho voi osallistua projektin muiden osa-alueiden urakkakilpailutuksiin ja

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 384/2020 vp

onko sovellus taustajärjestelmineen tarkoitus toteuttaa kokonaisuudessaan avoimen lähdekoodin sovelluksena, jonka omistusoikeus on Suomen valtiolla ja josta saadaan riittävä dokumentaatio, jotta sovelluksen käytöstä ei tarvitse maksaa lisenssimaksuja ja ylläpito voidaan kilpailuttaa erikseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysministeriön etenemisesitys koronavirustartuntojen jäljittämiseksi käytettävän mobiilisovelluksen käyttöönotosta Suomessa valmistui 21.4.2020. Suunnitelmassa esitettiin jäljitysovelluksen toimeenpano yleisellä tasolla, ja se sisälsi myös alustavan kustannusarvion, joka oli kokonaisuudessaan 5 milj. euroa. Tästä arvioitiin karkeasti sovelluksen ja sen taustajärjestelmän osuudeksi 3,2 milj. euroa, käyttöönoton tukeen ja viestintään 1,4 milj. euroa sekä hankehallintaan 0,4 milj. euroa.

Sovelluksen ja sen taustajärjestelmän kustannukset on kyseisessä dokumentissa arvioitu palveluntuottajan kustannuksiksi. Palveluntuottajan rooliin suunniteltiin Kansaneläkelaitosta niin, että toteutuksessa voitaisiin hyödyntää sen kokemusta vaativista vahvaa tietoturvallisuutta edellyttävien järjestelmien ja käyttöympäristöjen toteutuksista. Kustannuskokonaisuuteen kuuluisi varsinaisen sovelluksen hankinnan ja siihen liittyvän kehitystyön lisäksi mm. konesali- ja tietoliikennepalvelut sekä tietoturvallisuuden auditointi sekä terveydenhuollon ammattilaisille tarvittavat käyttöliittymät (tartunnan varmistamisen avauskoodit sekä altistumistietojen vastaanotto) ja tähän liittyen tunnistamisen ja käyttöoikeushallinnan ratkaisut sekä mahdolliset integraatiot taustajärjestelmiin.

Kyseiseen dokumenttiin sisältyvä alustava kustannusarvio on tehty sosiaali- ja terveysministeriön virkatyönä perustuen virkamiesten asiantuntija-arvioon. Sosiaali- ja terveysministeriö ei ole käynyt keskusteluja kustannusarviosta sovelluskehittäjien kanssa. Esitetty kustannusarvio oli alustava, ja sitä on nostettu 1 milj. eurolla vuoden 2020 kolmannessa lisätalousarvioesityksessä. Kustannusarvio ja eri kuluerien suuruudet tarkentuvat jäljitysovelluksen toimintamallin ja toteutussuunnitelman tarkentumisen mukaisesti hankkeen edetessä. Erityisesti teknisen toteutuksen kustannusten tarkka arviointi on vaikeaa, koska järjestelmää ei pystytä tarkalleen määrittelemään etukäteen ja toteutuksessa joudutaan sopeutumaan muutoksiin. Jäljitysovelluksen kehittämistä koskeva osuus hankitaan markkinoilta ottaen huomioon julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettu laki (1397/2016).

Valmisteluvaiheessa on seurattu tiiviisti kansainvälistä kehitystä ja kokemuksia erilaisten ratkaisujen toimivuudesta. Eri jäljitysovellusten toiminnalliset lähestymistavat ja teknologiaratkaisut ovat kehittyneet jatkuvasti ja niiden hyödyistä ja riskeistä on alettu saada lisätietoja vasta viime aikoina.

Suomen lähestymistavassa on yhdistelty piirteitä eri maiden ratkaisuksista, eikä vastaavaa mallia ole sellaisenaan muissa EU-maissa hyödynnettävissä. Ratkaisussa on myös huomioitava Suomen lainsäädäntö, ja siksi toisen maan sovelluksen lokalisointi Suomeen tai yhteistyön konkretisoiminen hankinnassa toisen jäsenmaan kanssa ei ole ollut mahdollista. Lisäksi monen EU-jäsenmaan oma kehitystyö on vielä kesken, eivätkä niidenkään ratkaisut ole lopullisesti täsmentyneet. Tämä

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 384/2020 vp

ei kuitenkaan ole ollut este avoimen lähdekoodin vaihtoehtojen tarkastelemiselle ja tulevalle hyödyntämiselle.

Sovellus toteutetaan nykyisen tiedon valossa avoimen lähdekoodin periaatteilla, ja kehitettävä lähdekoodi jää tilaajan omistukseen niin, että myös se voidaan julkaista.

Sovelluksen käyttöönotto edellyttää Suomessa lainsäädäntömuutoksia. Sovellukseen liittyvät tehtävät on säädettävä sovelluksesta vastaavan viranomaisen eli Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtäväksi. Myös sovelluksen kehittämisen aikatauluissa on sopeuduttava Suomen lainsäädäntöprosessin reunaehtoihin.

Sovelluksen toteutuksessa yhtenä keskeisenä tavoitteena on rajat ylittävä yhteentoimivuus EU-jäsenmaiden kesken. EU:n komission alaisen ryhmän työssä tarkennetaan parhaillaan yhteentoimivuusmäärittelyjä ja -vaatimuksia. Tällä varmistetaan, että sovellukset vastaavat alkuperäisen tarkoituksensa lisäksi Euroopan tartuntatautien valvontakeskuksen (ECDC) tarpeisiin.

Vastuu jäljitysovelluksesta tullaan esittämään lainsäädäntömuutoksella Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle, ja se myös vastaa hankinnan toteuttamisesta ja vaatimusmäärittelystä. Kilpailutus osaltaan varmistaa oikean hankintahinnan löytymistä ja hillitsee kustannusten kasvua. Sosiaali- ja terveysministeriö seuraa hankinnan etenemistä ja osallistuu hankinnan kohteen kuvaamiseen jäljitysovelluksen toiminnan ja lainsäädännön laatimisen kannalta.

Helsingissä 29.5.2020

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru